

Mati 2024

Silicosis ua vave le sosolo

O loo faamanino i lenei lapata'iga mo le saogalemu le tugā o lamatiaga e oo iai le soifua maloloina ma le saogalemu pe a mānavaina se vaega tele o le pefu ninii (respirable crystalline silica) mo i latou o loo faigaluega i pisinisi o loo fausia ai laulau maa o umukuka (stone benchtop).

O le ā le mea ua tupu?

Ua amata ona alia'e mai ni tulaga o a'afiaga i le silicosis mai i tagata o loo faigaluega i le gaosiina o laulau maa o umukuka (stone benchtop) i Kuinisilani, Ausetalia, i le 2015. Talu mai lena taimi, o tulaga o a'afiaga faaumiumi i le silicosis ma a'afiaga faafuase'i poo le vave a'afia fo'i, ua faamaonia lea i tagata faigaluega o loo galulue i le gaosiina o ma'a i totonu o Niu Sila.

O le silicosis o se ma'i e lē mafai ona toe fo'ia ma e faasolosolo mālie ona a'afiaga lea e faaleagaina ai māmā mai le mānavaina o le RCS.

O le televave o a'afiaga i le silicosis o se ituāiga silicosis lea e faatupula'ia i se vai taimi pu'upu'u (e masani lava e 3 i le 10 tausaga) mai i le mānavaina o le RCS e matuā maua le o'ona. E itiiti togafitiga e mafai ona filifili iai mo se gasegase ua vave ona sosolo.

Mea ua matou iloa

O le gaosiina o laulau maa mo umukuka (stone benchtop) ua matuā faatupula'ia le taatele mo umukuka ma fale ta'ele. E gaosi e ala i le paluina faatasi o maa ua nutinini ma le polymeric resin, ona faatulagaina lea faapoloka ma tunu ia faamalō. E silia ma le 90% le pefu ninii o le silica e maua mai i le gaosiina o le ma'a, lea e sili atu ona maua nai lo o maa mao'i.

Atonu e mafai ona a'afia tagata faigaluega i le RCS a'o tipiina, oloina faaninii, faalamolemoleina, villiina ma le polesiina faai'ila luga o laulau maa i le taimi o le gaosiga ma le faapipi'iina.

O la matou fautuāga

O la matou fautuāga e aofia ai tulaga uma o le faatinoga o galuega i le gaosiina o ma'a, e aofia ai le fale o loo gaosi ai ma le taimi e faapipii ai i le fale o le tagata na okaina.

A'o le'i amata galuega e fa'aaogā ai le maa ua gaosiina, e tatau i pisinisi ona faatumu le su'esu'ega mo lamatiaga ma ia toe iloilo le auala o loo latou taulimaina ai. **O le lē taulimaina lelei i le taimi e tipiina ai, oloina faaninii, faalamolemoleina, villiina ma le polesiina o maa ua gaosiina e matuā lē taliaina ma e lē tatau ona faatinoina.**

Auala e filifili i ai ina ia faaitiitia ai a'afiaga, e aofia ai:

- sui mai le fa'aaogāina o maa gaosiina i mea e itiiti le pefu ninii e maua mai ai
- ia vavae ese le vaega o loo faatinoina ai galuega poo galuega e pefua e ala i le fa'aaogāina o ni pupuni poo masini komepiuta ua faapolokalameina (CNC) faanumera

- fa'aaogā auala faatonutonu, e pei o le āla'ea e mimitiina le pefu (LEV), faasusū i le vai pe a tipiina se mea, poo se masini faapipii e mimitiina le pefu. E tatau ona faatonutonuina masini faapasī (sprays) e ala i le fa'aaogāina o ni talipupuni ina ia 'alofia ai le feavea'i i le 'ea o le pefu, ma e tatau ona taulimaina lelei mea sa fa'aaogā poo lapisi susū. O le RCS o se pefu e mata'utia e i le vaega o le H-class ma e tatau ona fa'aaogā se H-class LEV system poo se vacuum faamamā e H-class lea o loo iai se faamamā e fetau lelei. O soo se LEV lava e tatau ona aogā lelei, fetau mo le fuafuaga o loo fa'aaogā ai, tuufaatasiina, setiina ma fa'aaogā ma le sa'o ma tausia lelei ina ia fa'aauau pea ona aogā
- o nisi auala e faaitiitia ai a'afiaga e aofia ai pulega faatonutonu, e pei o le iai o se faiga mo le faamamāina o nofoaga (solo i se mea susū, fa'aaogā se vacuum H-class o loo iai se taga faamamā e fetau lelei, ma le fa'aaogāina o se pamu vai e maualalo lona malosī - solo faamago, saluina o lapisi, o le fa'aaogāina o se pamu 'ea, ma le pamu vai malosī e lē talafeagai).

Afai o lo tumau pea se lamatiaga, ia fa'aaogā se mea faigaluega mo le saogalemu e talafeagai lelei:

- fa'aaogā se mea talifofoga e talafeagai e iai se faamamā e fetau lelei lona puipuiga ma le galuega o loo faatino; o le a faailoaina le tuufaatasiga o le mea-mānava ma le faamamā e ala i le mata'ituina o a'afiaga. Ona o le lamatiaga o le soifua maloloina pe afai o le a le mafai ona faaitiitia lamatiaga, o le a faamoemoe le WorkSafe e fa'aaogāina meafaigaluega e puipua ai le mānava e tagata faigaluega e fausiaina pe faapipi'iina maa ua fausia, pe tausia pe faamamā nofoaga na faia ai galuega ma gaosia ai maa
- ia faamautinoa ua siaki ia fetau lelei le talifofoga mo le pefu mo le tagata faigaluega, ia fufulu mamā, tausia ma teu lelei
- ia fai ofu faigaluega talafeagai e pei o ovalola lea e mafai ona tia'i pe mafai ona tāina i le fale faigaluega ina ia 'alofia ai le ave i le fale.

Mata'ituina o a'afiaga i le pefu

E mafai ona maua le WorkSafe Workplace Exposure Standard (WES) mo le ituaiga pefu e ta'ua o le crystalline silica (ituaiga uma) o loo iai i le taimi nei iinei: [Tulaga faatonuina masani mo a'afiaga i fale faigaluega ma faasinoga o a'afiaga faaletino](#)

E mafai ona e faafesoota'i se tasi e tausisia le tumamā o fale faigaluega mai i le [New Zealand Occupational Hygiene Society \(NZOHS\)](#) pe mai le [Health and Safety Association of New Zealand \(HASANZ\) Register](#) ina ia fua le tele o le RCS ma ia fesoasoani e iloilo lamatiaga e iai mo le soifua maloloina o le tagata faigaluega, ma le aogā o auala faatonutonu o loo iai.

Tali atu

Talu mai le 2019 sa galulue ai le WorkSafe, ACC ma le Matagaluega o le Soifua Maloloina ma tagata tomai faapitoa i ma'i ma le soifua maloloina ma le saogalemu i se tali atu e felagolagoma'i mo tagata faigaluega i totonu o Niu Sila o loo a'afia i le pefu. O le [auala mo le su'esu'ega o le silicosis ua televave](#) o loo faatulaga atu ai se faagasologa mo tagata o loo iai i se tulaga lamatia o le a'afia vave i le silicosis ina ia iloa ma ia siakiina lo latou soifua maloloina.

O tagata ua pe ā ma le ono masina talu ona faigaluega i le gaosiina o le maa i le 10 tausaga talu ai e ono agavaa mo le siakiina o le soifua maloloina. E mafai ona maua nisi faamatalaga atili iinei: [Faamatalaga o le soifua maloloina mo tagata faigaluega e galulue i pisinisi e gaosiina ai le maa](#)

Ta'iala

Matou te saunia atu nisi ta'iala atili e fesoota'i i le silicosis e televave ma le taofiofiina o le pefu o le silica:

- [Silicosis ua vave le sosolo](#)
- [E 8 mea autū e tatau ona silafia e tagata faigaluega: Taofiofiina lelei o le pefu silica i totonu o le nofoaga poo le fale faigaluega](#)
- [Pefu silica i totonu o nofoaga o fale faigaluega](#)
- [Taofiofiina o le pefu e ala i le fa'aaogā o se meafaigaluega e iai se vai \(on-tool water suppression\)](#)
- [Taofiofiina o le pefu e ala i le fa'aaogā o se meafaigaluega e pipii ai se masini e mimitiina le pefu \(on-tool extraction\)](#)
- [Vacuum lapopo'a mo falefaigaluega ma masini feavea'i e mimitiina le pefu mata'utia](#)
- [Meafaigaluega mo le puipuiga mai le mānavaina o le pefu \(RPE\)](#)
- [Mata'ituina o le soifua maloloina ma a'afiaga mai le pefu](#)

Tala'aga o pepa o faamaumauga

O lenei lapata'iga o le saogalemu na muamua tuuina atu iā Me 2019 ma na toe faafou iā Novema 2019. Na toe faafou mulimuli ane iā Mati 2024.